

16.01.2015 kontrollakt nr 12.2-4/15 riigihangete korraldamise kontrollimise kohta AS-is Viimsi Vesi

Kontrollimise alus: Rahandusministeeriumi 07.11.2014 kiri nr 12.2-4/14704

Kontrolliobjekti nimetus: AS Viimsi Vesi

Kontrolliobjekti registrikood: 10461699

Kontrolliobjekti juhi nimi ja ametinimetus: Argo Valter, juhatuse liige

Kontrollitav ajavahemik: 01.01.2013 – 31.12.2013

Kontrolli käigus andis selgitusi: finants- ja klienditeenindusjuht Pille Arula

1. Kontrollimise eesmärk ja ulatus

- 1.1. Kontrollimisele kuulus AS Viimsi Vesi (edaspidi ka hankija) riigihangete korraldamisel riigihangete seaduses (edaspidi RHS) sätestatud nõuetest kinnipidamine ajavahemikul 01.01.2013 - 31.12.2013.
- 1.2. Kontrollimise eesmärgiks oli muu hulgas tuvastada, kas riigihanke piirmäära ületavate tehingute korral on korraldatud hankemenetlus; lihthanke piirmäära ületavate tehingute puhul on korraldatud lihthanke menetlus; hankija on jaotanud riigihanget osadeks, eirates riigihanke osadeks jaotamise korda; erandlike hankemenetluste liigi (väljakuulutamiset ja väljakuulutamisega läbirääkimistega hankemenetlused) valik on olnud õiguspärane; hankelepingute sõlmimine ja muutmine on toimunud nõuetekohaselt; hankija on järginud RHS § 3 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid.
- 1.3. Kontrollitaval ajavahemikul on hankija riikliku riigihangete registri (edaspidi ka RHR) kaudu korraldanud 3 avatud hankemenetlusega riigihanget - nr 148422, 148266 ja 148143.
- 1.4. Riigihangete korraldamist AS-is Viimsi Vesi reguleerib AS Viimsi Vesi juhatuse 29.10.2012 otsusega kinnitatud „AS Viimsi Vesi riigihangete läbiviimise kord“, mida muudeti 25.09.2013 AS Viimsi Vesi juhatuse otsusega (edaspidi hankekord).
- 1.5. Majandustehingute (sh maksumuselt riigihanke ja lihthanke piirmäära ületavate hangete) tegemisel on kontrollitud RHS-is sätestatud korrast kinnipidamist Viimsi valla 2013. a ostuarvete (edaspidi raamatupidamise väljavõte), saldoandmike infosüsteemi, RHR-is avaldatud ja hankija poolt edastatud dokumentide ning selgituste alusel.
- 1.6. Käesolevas dokumendis esitatud hankija soetuste maksumused on märgitud ilma käibemaksuta.
- 1.7. Kontrollakti projekt edastati hankijale tutvumiseks ja vastuväidete esitamiseks 29.12.2014 kirjaga nr 12.2-4/17601. Hankija ei edastanud kontrollakti projektile vastuväiteid.

2. RHS-is sätestatud korrast kinnipidamise kontrollimine

2.1. Riigihanke menetluse korraldamata jätmine

2.1.1. Arvutiseadmete ostmine

Raamatupidamise väljavõtte kohaselt on hankija ostnud 2013. a AK Süsteemid OÜ-lt 13 058,61 € väärtuses arvutiseadmeid.

Hankekorra p 26 kohaselt tuleb lepingute sõlmimiseks asjade ostmisel ja teenuste tellimisel maksumusega 10 000 eurot kuni 40 000 eurot korraldada lihthange järgides RHS § 3 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid ja RHS § 18² sätestatut.

Arvutiseadmete ostmiseks riigihanget ei korraldatud, soetamine on toimunud arvete alusel. Kirjalikku hankelepingut ei ole sõlmitud.

Juhime tähelepanu, et RHS § 5 lg 1 kohaselt tuleb hankeleping sõlmida kirjalikus vormis, kui lepingu maksumus on vähemalt 10 000 € ilma käibemaksuta.

Kuna arvutiseadmete kulu ületas lihthanke piirmäära (10 000 € ilma käibemaksuta) pidanuks hankija arvutiseadmete ostmiseks korraldama lihthanke.

Lihthanke korraldamata jätmisega on hankija eiranud hankekorra p 26 tulenevat lihthanke korraldamise kohustust.

2.1.2. Õigusabiteenuse tellimine

Saldoandmike infosüsteemi kohaselt on hankija juriidiliste teenuste kogukulu 2013. a 54 655,20 €, millest üle 40 000 € tasus hankija erinevatele õigus- ja advokaadibüroodele (AB) õigusabiteenuse tellimise eest.

Ajaperioodil 2005 – 2014 on hankija sõlminud mitmeid õigusabiteenuse lepinguid järgmiste advokaadi- ja õigusbüroodega: AB Eversheds Ots & Co, AB Leppik ja Partnerid; Alvin, Rödl & Partner AB OÜ, AB Glikman & Partnerid, AB Concordia, AB Sirel & Partnerid OÜ ja OÜ Ratio Legis.

Lepingute sõlmimiseks riigihankeid ei korraldatud ega taotletud konkureerivaid hinnapakumusi teistelt õigusabiteenuse pakkujatelt.

Märgime, et õigusabiteenus on CPV määruse VII lisas nimetatud teenus, mistõttu on tegemist lihtsustatud korras tellitava teenusega (RHS § 19).

Rahandusministeeriumi hinnangul on õigusabiteenus tervikuna, sõltumata konkreetsest kaasusest või tellimusest, vajalik sama eesmärgi saavutamiseks RHS § 23 lg 1 p 1 tähenduses, mistõttu tuleb õigusabiteenuse kogukulu eelarveaastal summeerida.

Kui õigusabiteenuse tellimise vajadus esineb hankijal regulaarselt, tuleb õigusabiteenuse hankelepingu eeldatav maksumus määrata lähtuvalt teenuse kogumaksumusest eelarveaastal (RHS § 21 lg 2 p 1 ja 2).

Kuna õigusabiteenuse tellimise kogukulu 2013. a ületas 40 000 €, pidanuks hankija teenuse tellimiseks korraldama lihtsustatud korras teenuse tellimise riigihanke RHS § 19 lg 4 ja 6 alusel.

RHS § 19 lg 4 kohaselt, kui lihtsustatud korras tellitava teenuse eeldatav maksumus ületab 40 000 €, peab hankija teatama lepingu sõlmimise soovist oma veebilehel või registri veebilehe kaudu. RHS § 19 lg 6 kohaselt peab hankija esitama riigihangete registrile peale hankelepingu sõlmimist/täitmist riigihanke aruande ja aruande lisa.

Käesoleval juhul ei vasta hankija poolt õigusabiteenuse tellimine RHS § 19 lg 4 ja 6 nõuetele.

2.1.3. Vee kvaliteedi ja varude hindamisega seotud teenuste tellimine

Hankija tasus 2013. a Eesti Geoloogiakeskus OÜ-le 16 502,7 € kolme hankelepingu alusel, mille sõlmis 17.12.2012 kehtivusega kuni 31.12.2013.

Hankelepingute alusel tellis hankija järgmiseid teenuseid:

- 1) Viimsi valla uue veehaarde ja reservi jäävate puurkaevude vee keemilise koostise ning Viimsi poolsaarel põhjavee dünaamika muutuste jälgimine (maksumus 5750,20 €);
- 2) Viimsi valla joogiveevõrkude kohustuslik seire 2013. aastal (maksumus 5306,40 €);
- 3) AS Viimsi Vesi valduses olevate puurkaevude seire 2013. aastal (maksumus 5446,10 €).

Eelnimetatud lepingute sõlmimiseks riigihanget ei korraldatud.

Rahandusministeeriumi hinnangul on eelnimetatud lepingute esemeks sama eesmärgi saavutamiseks vajalikud teenused.

RHS § 23 lg 1 kohaselt ei või hankija jaotada riigihanget osadeks käesolevas seaduses riigihanke teostamiseks kehtestatud korra või nõuete eiramiseks, eriti kui hankelepingu esemeks on funktsionaalselt koos toimivad või sama eesmärgi saavutamiseks vajalikud asjad, teenused või ehitustööd.

Määratlemaks, kas lepingud on või ei ole seotud sama hankelepingu esemega, kasutatakse erinevaid kriteeriume, näiteks sarnane hankelepingu ese, pakkujate ring, hankelepingute sõlmimise aeg jms.

Hankija sõlmis vee kvaliteedi ja varude hindamisega seotud kolm hankelepingut sama pakkujaga, samal päeval ja samaks tähtajaks, mis võimaldab tellitud teenuseid käsitleda sama eesmärgi saavutamiseks vajalike teenustena RHS § 23 lg 1 tähenduses.

Arvestades, et teenuse kogumaksumus ületas 10 000 €, pidanuks hankija, tulenevalt hankekorra p 26, korraldama teenuse tellimiseks lihthanke. Juhul kui hankija soovis tellida vee kvaliteedi ja varude hindamisega seotud teenust osade kaupa, pidanuks hankija korraldama igale riigihanke osale hankelepingu sõlmimiseks lihthanke RHS § 23 lg 2 sätestatud järgides.

Hankekorra p 26 kohaselt tuleb lepingute sõlmimiseks asjade ostmisel ja teenuste tellimisel maksumusega 10 000 € kuni 40 000 € korraldada lihthange järgides RHS § 3 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid ja RHS § 18² sätestatud.

RHS § 23 lg 2 kohaselt kohaldatakse osadeks jaotatud riigihanke iga osa kohta hankelepingu sõlmimisel kõigi osade summeeritud eeldatava maksumusega hankelepingu sõlmimisele kohaldatavat korda.

Vee kvaliteedi ja varude hindamisega seotud teenuse tellimisel eiras hankija hankekorra p 26 ja RHS § 23 lg 2 nõudeid.

2.1.4. Pangalaenu võtmine

Hankija sõlmis 06.09.2013 AS-iga DNB Pank laenulepingu, mille intressitasu kuni lepingu lõppemiseni ületab 40 000 €.

Hankija selgitas, et enne laenulepingu sõlmimist taotleti konkureerivaid pakkumusi ka AS-ilt SEB Pank ja AS-ilt Swedbank.

Märgime, et pangandusteenused on nimetatud CPV määruse VI osas ja kuuluvad tellimisele üldises korras.

Hankekorra p 23 kohaselt tuleb teenuse tellimise lepingu sõlmimiseks maksumusega üle 40 000 € korraldada hankemenetlus vastavalt RHS-ile.

Arvestades, et AS-iga DNB Pank sõlmitud laenulepingu intressitasu kuni lepingu lõppemiseni ületab 40 000 €, pidanuks hankija hankekorra p 23 tulenevalt korraldama laenulepingu sõlmimiseks hankemenetluse.

Hankemenetluse korraldamata jätmisega eiras hankija hankekorra p 23 tulenevat hankemenetluse korraldamise kohustust.

2.1.5. Sanitaartechnikatoodete ostmine

Raamatupidamise väljavõtte kohaselt on hankija tasunud 2013. a KIWI FJ Trading OÜ-le erinevate sanitaartechnikatoodete (veemõõtjad, sadulad, muhvid, põlved jms) eest 17 860,46 € KIWI FJ Trading OÜ-ga 15.11.2004 sõlmitud tähtajatu lepingu alusel.

Eelnimetatud lepingu sõlmimiseks riigihanget ei korraldatud ega taotletud võrreldavaid hinnapakumusi, mistõttu on tegemist nn otselepinguga.

Märgime, et RHS-i kohaselt ei ole tähtajatute lepingute sõlmimine keelatud, kuid võttes arvesse Euroopa Kohtu praktikat (nt lahend asjas C-454/06) ning asjaolu, et tähtajatute riigihankelepingute sõlmimise praktika on võõras riigihankeid reguleerivate ühenduse õigusnormide süsteemile ja eesmärgile, ei soovita Rahandusministeerium tähtajatuid lepinguid sõlmida. Selline praktika võib aja jooksul kahjustada võimalike teenuseosutajate vahelist konkurentsi ja takistada riigihankeid reguleerivate ühenduse direktiivide kohaldamist.

Tulenevalt hankekorra p 26 peab hankija korraldama lihthanke, kui ostetavate asjade maksumus ületab 10 000 €.

Kuna sanitaartechnikatoodete soetuste kogumaksumus 2013.a. ületas hankekorra p 26 sätestatud lihthanke piirmäära, pidanuks hankija korraldama sanitaartechnikatoodete ostmiseks lihthanke.

Nn otselepingu alusel sanitaartechnikatoodete ostmine ei ole kooskõlas hankekorra p 26 ega RHS § 3 p 4 tuleneva olemasoleva konkurentsi ärakasutamise nõudega.

3. Järeldused

3.1. Hankija poolt on kontrollitaval ajavahemikul riigihangete korraldamine toimunud valdavas osas kooskõlas RHS-iga. Kontrollimise käigus tuvastati RHS-i rikkumisi seoses riigihanke menetluse korraldamata jätmisega ja riigihanke osadeks jaotamise korra eiramisega.

3.2. Tuvastatud kõrvalekalded on käsitletavad pigem üksikjuhtude kui süstemaatiliste rikkumistena.

(allkirjastatud digitaalselt)

Kristel Mesilane
osakonnajuhataja asetäitja
riigihangete ja riigiabi osakond

Järelevalvetoiminguid teostanud ametnik:

Madli Juhani
jurist riigihangete järelevalve alal
riigihangete ja riigiabi osakond
611 3931; madli.juhani@fin.ee